

Міністерство освіти і науки України
Державний біотехнологічний університет
Факультет менеджменту, бізнесу та права

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Завідувач кафедри
ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування»
та соціально-гуманітарних дисциплін

_____
(підпис) Моїсєєва Н.І.
(прізвище та ініціали)
"01" вересня 2025 р.

Кафедра ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування»
та соціально-гуманітарних дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ НАУКИ

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)
Галузь знань – 01 Освіта / Педагогіка (А Освіта)
Спеціальність – 015 (А 5) Професійна освіта (за спеціалізаціями)
Освітня програма – «Теорія і методика професійної підготовки
та менеджменту освіти» («Професійна освіта»)

Харків – 2025 р.

Укладач: **Кобелєва Даля Леонідівна**, доцент кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін, кандидат філософських наук, доцент.

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена на розширеному засіданні кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін.
Протокол від: " 01" вересня 2025 року № 1.

Робочу програму погоджено:

Гарант освітньої програми – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри менеджменту, бізнесу і адміністрування Державного біотехнологічного університету

«01» вересня 2025 року Нагаєв Віктор Михайлович

Предметом навчальної дисципліни є філософські засади науки як особливого виду пізнання та діяльності, її структура, методологія, ціннісні орієнтації та соціокультурні функції. Дисципліна досліджує історичні етапи становлення науки, основні концепції та парадигми наукового мислення, взаємозв'язок науки з культурою, суспільством і етикою, а також проблеми істини, обґрунтування та критичного мислення у науковому процесі.

Базовими дисциплінами для успішного засвоєння програмного матеріалу дисципліни є (із структурно-логічної схеми освітньої програми): Академічна доброчесність та культура наукового українського мовлення.

Дана навчальна дисципліна забезпечує формування таких загальних компетентностей (з освітньої програми) :

ЗК 1. Здатність до формування системного наукового світогляду, гуманістичних ціннісних орієнтирів, культурного кругозору, професійної етики та академічної доброчесності в освітній та дослідницькій діяльності.

ЗК 2. Здатність до абстрактного мислення, критичного аналізу та синтезу наукової інформації, генерування нових ідей при вирішенні дослідницьких і практичних завдань.

ЗК 6. Здатність до застосування цифрових та інформаційно-комунікаційних технологій та програмних продуктів у викладацькій та науковій діяльності.

Подовжено термін дії до:

" ____ " ____ 20 ____ р. протокол від № ____ від " ____ " ____ 20 ____ р.
завідувач кафедри _____ (назва кафедри) _____ (підпис) (_____ (прізвище та ініціали))

" ____ " ____ 20 ____ р. протокол від № ____ від " ____ " ____ 20 ____ р.
завідувач кафедри _____ (назва кафедри) _____ (підпис) (_____ (прізвище та ініціали))

" ____ " ____ 20 ____ р. протокол від № ____ від " ____ " ____ 20 ____ р.
завідувач кафедри _____ (назва кафедри) _____ (підпис) (_____ (прізвище та ініціали))

" ____ " ____ 20 ____ р. протокол від № ____ від " ____ " ____ 20 ____ р.
завідувач кафедри _____ (назва кафедри) _____ (підпис) (_____ (прізвище та ініціали))

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо - кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 4	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка (А Освіта)	Статус дисципліни: <i>обов'язкова</i>	
	Спеціальність : 015 (А 5) Професійна освіта (за спеціалізаціями)	Мова викладання: <i>українська</i>	
Модулів - 2	Освітня програма : «Теорія і методика професійної підготовки та менеджменту освіти» («Професійна освіта»)	Рік підготовки:	
Змістових модулів - 2		1-й	
		Семестр	
Загальна кількість аудиторних годин - 120		1-й	
Тижневих годин для денної форми навчання : аудиторних - 2 самостійної роботи студента - 7	Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)	14 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	6 год.
		Лабораторні	
		рік.	рік.
		Самостійна робота	
		90 год.	108 год.
		Вид контролю: <i>Екзамен</i>	

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни полягає у формуванні знань про науку як суспільний інститут і культурний феномен, про різні підходи до проблеми пізнання та розвитку наукового знання, історію становлення науки й техніки та їхній вплив на життя людини. Важливим завданням є також засвоєння основ етики як філософської дисципліни та ключових принципів академічної доброчесності.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

- Ознайомити здобувачів освіти з історією становлення та розвитку філософії науки.
- Розкрити основні концепції, парадигми та методологічні підходи у сучасній науковій думці.
- Сформувати навички критичного аналізу наукових теорій та практик.
- Розглянути проблему істини, обґрунтування та критерії науковості.
- Показати взаємозв'язок науки з культурою, суспільством та гуманістичними цінностями.
- Виховати розуміння академічної етики та принципів доброчесності у науковій діяльності.
- Розвинути здатність застосовувати філософські та методологічні принципи у власних дослідженнях.
- Сприяти формуванню навичок міждисциплінарного мислення та інтеграції знань.

Вивчення даної дисципліни формує у здобувача:

знання:

- історію становлення та розвитку філософії науки;
- основні концепції та парадигми наукового пізнання (класичні, некласичні, постнекласичні);
- ключові ідеї провідних мислителів;
- методологічні принципи та критерії науковості;
- проблематику істини, обґрунтування та верифікації знання;
- взаємозв'язок науки з культурою, суспільством та гуманістичними цінностями;
- основи академічної етики та принципи доброчесності у науковій діяльності;
- сучасні виклики науки (інтердисциплінарність, технологічні зміни, соціальна відповідальність)

вміння:

- аналізувати та критично оцінювати наукові концепції, теорії та парадигми;
- застосовувати методологічні принципи філософії науки у власних дослідженнях;
- аргументовано відстоювати власну наукову позицію у дискусіях;
- інтегрувати знання з різних галузей для міждисциплінарного аналізу;
- розпізнавати та уникати методологічних помилок у науковій роботі;
- формулювати наукові проблеми та обґрунтовувати шляхи їх вирішення;
- дотримуватися принципів академічної доброчесності та етики у дослідницькій діяльності;
- здійснювати рефлексію щодо соціальної та культурної ролі науки в сучас-

ному суспільстві

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти здатний: аналізувати та критично оцінювати основні концепції, парадигми й методологічні підходи у філософії науки; застосовувати філософські та методологічні принципи у власних наукових дослідженнях; формулювати та обґрунтовувати наукові проблеми, пропонувати шляхи їх вирішення; інтегрувати знання з різних галузей для міждисциплінарного аналізу; аргументовано відстоювати власну наукову позицію у дискусіях; здійснювати рефлексію щодо соціальної, культурної та гуманістичної ролі науки; дотримуватися принципів академічної доброчесності та етики у дослідницькій діяльності; оцінювати сучасні виклики науки та її вплив на суспільство й культуру.

Програмні результати (ПР):

ПР 01. Знати, розуміти й усвідомлювати методологічні функції філософії освіти, основні парадигми, закономірності й загальні тенденції розвитку світової і вітчизняної теорії і методики професійної освіти.

ПР 02. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції сталого розвитку суспільства, освіти і методології наукового пізнання у сфері професійної освіти.

ПР 09. Знати та розуміти фундаментальні і прикладні аспекти наук про освіту, організацію завдань власного професійного та особистісного саморозвитку.

ПР 15. Узагальнювати, критично мислити й аналізувати явища та проблеми професійної освіти, здійснювати порівняльно-педагогічний аналіз моделей розвитку світових систем професійної освіти на засадах загальнонаукової методології та академічної доброчесності.

ПР 20. Уміти аргументовано доводити наукові думки, гіпотези, об'єктивно й критично здійснювати огляд наукової літератури відповідно до різних вітчизняних і міжнародних стилів бібліографічного опису.

ПР 30. Критично осмислювати теорії, принципи, методи і поняття з різних предметних галузей і застосовувати одержані знання, уміння і навички для вирішення практичних задач і проблем у галузі професійної освіти.

ПР 36. Діяти з дотриманням етичних норм, цінувати індивідуальне і культурне різноманіття, дотримуватися у професійній діяльності принципів толерантності, діалогу і співробітництва.

ПР 51. Дбати про власну комунікативну культуру, усвідомлювати необхідність її збагачення та постійного вдосконалення.

ПР 53. Здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення, побудови професійної кар'єри, командної взаємодії.

2. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК ПРОБЛЕМИ ПІЗНАННЯ У ФІЛОСОФІЇ

Лекція 1. Предмет та завдання філософії науки.

Світогляд має історичний характер і проявляється у різних формах — міфології, релігії, філософії та науці. Філософія науки виступає окремим напрямом філософії, що досліджує науку як особливий соціокультурний феномен, її структуру та складові. Предметом цього розділу є філософські проблеми науки загалом, а також методологічні питання окремих галузей знання. Вона розглядає, що таке наука, як відрізнити її від псевдонауки, які критерії визначають науковість у природничих і гуманітарних дисциплінах, а також яке місце й значення має наука в системі культури людства.

Лекція 2. Історія розвитку філософських вчень про пізнання.

Формування наукового світогляду бере початок в античній філософії, де поступово розвивався категоріальний апарат і визначався предмет окремих наук. Елеати розрізняли істинне й видиме знання, Піфагор вважав число основою світобудови, а Сократ і Платон трактували пізнання як пригадування. Арістотель заклавав підвалини логіки як науки про формальне мислення. У середньовічній філософії центральною стала проблема співвідношення знання та віри. Філософи Нового часу обґрунтовували значення емпіричного знання, розвиваючи традиції емпіризму та раціоналізму. І. Кант у «Критиці чистого розуму» визначив межі й можливості пізнання. У XIX столітті сформувалося розрізнення між «науками про природу» та «науками про дух», а позитивізм запропонував нову концепцію науки. Сучасний етап характеризується розвитком когнітивних наук, що поєднують філософські та наукові підходи до дослідження мислення й пізнання.

Лекція 3. Рівні та форми пізнання. Логіка як наука про мислення.

Гносеологія як теорія пізнання досліджує процес пізнавальної діяльності, взаємодію суб'єкта й об'єкта, сутність та різновиди пізнання. Вона розглядає його рівні та форми: чуттєве (відчуття, сприйняття, уявлення) і раціональне (поняття, судження, умовивід). Особлива увага приділяється рисам абстрактного мислення, співвідношенню форми та змісту думки, специфіці й методам наукового пізнання, а також відмінностям між природничим і гуманітарним знанням. Логіка як наука про формальне мислення аналізує структуру думки, критерії істинності та правильності мислення, ознаки коректного логічного міркування. Вона описує основні формально-логічні закони — тотожності, суперечності, виключеного третього та достатньої підстави, а також розглядає явища помилкових умовиводів, таких як паралогізми й софізми.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

СУЧАСНА ФІЛОСОФІЯ НАУКИ ТА НАУКОВА ЕТИКА

Лекція 4. Наука як феномен культури.

Наука є однією з провідних складових культури та необхідною умовою її розвитку. Вона постає як система знань, що постійно розвивається й прагне досягнення об'єктивної істини. Зміст наукового знання тісно пов'язаний із культурними цінностями та парадигмами, а сам процес пізнання має безмежний і нескінченний характер. Наука взаємодіє із соціально-економічним рівнем суспільства, ставить питання про його моральне дозрівання та відіграє ключову роль у підкоренні людиною природи. Вона функціонує як соціальний інститут, у філософії осмислюється через поняття ноосфери, а сучасні тенденції підкреслюють необхідність інтеграції знань і розвитку міждисциплінарних досліджень. Важливими аспектами є науковий дискурс, етика науки та усвідомлення соціальної відповідальності вченого.

Лекція 5. Типи наукової раціональності.

Наука розглядається як зразок раціонального знання, що має власну історію розвитку форм раціональності. Виділяють три основні типи: класичний, некласичний та постнекласичний. Кожен із них визначає особливості побудови наукових картин світу, систему ідеалів і норм, а також філософські засади науки. Класична раціональність описує об'єкти як прості системи, властивості яких визначаються характеристиками їхніх елементів. Некласична раціональність розглядає об'єкти як складні самоорганізовані системи, де властивості не зводяться до суми елементів, а причинність має ймовірнісний характер; у цьому контексті поняття простору й часу набувають відносності. Постнекласична раціональність акцентує на саморозвитку систем та цільовій причинності. У межах цих підходів формуються різні концепції істини, що відображають багатогранність наукового пізнання.

Лекція 6. Філософія критичного мислення.

Концепція критичного мислення формувалася протягом тривалого історичного розвитку логіко-філософської думки — від античності й до сучасності. У різні епохи постійно виникало питання про місце критичного мислення у сфері науки та знання. Важливим етапом стало обґрунтування цієї концепції Карлом Поппером, якого вважають її засновником. Сьогодні критичне мислення розглядається не лише як філософська категорія, а й як ключовий елемент освітнього процесу, що сприяє формуванню самостійності, аналітичності та відповідальності у здобувачів освіти.

Лекція 7. Академічна етика.

Етика як філософська дисципліна має тривалу історію розвитку та різні напрями. Вона охоплює класичні й сучасні етичні теорії, що пояснюють моральні засади людської поведінки. Окремий напрям становить прикладна етика, яка аналізує конкретні сфери життя та професійної діяльності. Важливе місце займає

академічна етика — система принципів і законодавчо визначених правил, яких мають дотримуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та здійснення наукової чи творчої роботи. Її мета полягає у забезпеченні довіри до результатів освіти, досліджень і творчих досягнень.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тим	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Історичний розвиток проблеми пізнання у філософії												
Тема 1. Предмет та завдання філософії науки.	19	2	2			15	18	1	1			16
Тема 2. Історія розвитку філософських вчень про пізнання.	19	2	2			15	18	1	1			16
Тема 3. Рівні та форми пізнання. Логіка як наука про мислення.	14	2	2			10	20	1	1			18
Разом за змістовим модулем 1	52	6	6			40	60	3	3			56
Змістовий модуль 2. Сучасна філософія науки та наукова етика												
Тема 4. Наука як феномен культури.	16	2	2			12	16	1	1			14
Тема 5. Типи наукової раціональності.	16	2	2			12	16	1	1			14
Тема 6. Філософія критичного мислення.	16	2	2			12	15	0,5	0,5			14
Тема 7. Академічна етика.	18	2	2			14	15	0,5	0,5			14
Разом за змістовим модулем 2	68	8	8			50	60	3	3			56
ІНДЗ	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-
Усього годин	120	14	16	-	-	90	120	6	6	-	-	108

4. Теми семінарських занять (відсутні)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	-	
2	-	
...	-	

5. Теми практичних занять

Практичне заняття 1

Тема практичного заняття: Етика як наука про моральні норми та цінності.

Мета: сформувати розуміння етики як науки, її предмета та ролі у суспільстві.

Завдання:

1. Визначити предмет і об'єкт етики як науки.
  2. Порівняти етику з іншими формами морального знання (релігія, право, традиція).
  3. Проаналізувати приклади моральних норм у сучасному суспільстві.
-

Практичне заняття 2

Тема практичного заняття: Сучасні етичні концепції: від утилітаризму до дискурсивної етики

Мета: ознайомити здобувачів із сучасними етичними концепціями та навчити застосовувати їх для аналізу моральних проблем.

Завдання:

1. Охарактеризувати основні сучасні етичні теорії (утилітаризм, деонтологія, етика відповідальності).
  2. Визначити сильні та слабкі сторони кожної теорії.
  3. Застосувати одну з теорій до аналізу конкретної моральної дилеми (наприклад, біоетика, екологічна етика).
-

Практичне заняття 3

Тема практичного заняття: Етика наукових досліджень

Мета: сформувати усвідомлення принципів академічної доброчесності, відповідальності та етичних стандартів у процесі наукової діяльності.

Завдання:

1. Визначити основні принципи етики наукових досліджень (об'єктивність, чесність, відповідальність, прозорість).
  2. Розглянути приклади порушення академічної етики (плагіат, фабрикація даних, конфлікт інтересів) та їх наслідки для науки й суспільства.
  3. Запропонувати практичні шляхи забезпечення етичності у власних дослідженнях (коректне цитування, дотримання авторських прав, відкритість результатів)
-

Практичне заняття 4

Тема практичного заняття: Академічна культура як основа наукової діяльності

Мета: сформувати розуміння академічної культури як системи цінностей, норм і

традицій, що забезпечують розвиток науки та освіти.

Завдання:

1. Визначити основні елементи академічної культури.
  2. Проаналізувати приклади проявів академічної культури у сучасних університетах.
  3. Обговорити роль академічної культури у формуванні наукових спільнот.
-

Практичне заняття 5

Тема практичного заняття: Академічна доброчесність та етичні стандарти науки

Мета: сформувати усвідомлення принципів академічної доброчесності та етичних стандартів у науковій діяльності.

Завдання:

1. Визначити основні принципи етики наукових досліджень (об'єктивність, відповідальність, доброчесність).
  2. Розглянути приклади порушення академічної етики (плагіат, фабрикація даних, конфлікт інтересів).
  3. Запропонувати шляхи забезпечення етичності у власних дослідженнях.
-

Практичне заняття 6

Тема практичного заняття: Плагіат і захист авторських прав у науковій діяльності

Мета: сформувати усвідомлення проблеми плагіату та значення дотримання авторських прав у науці.

Завдання:

1. Визначити поняття плагіату та його види.
  2. Ознайомитися з основними положеннями законодавства про авторське право.
  3. Проаналізувати приклади порушення авторських прав у науковій практиці.
-

Практичне заняття 7

Тема практичного заняття: Методика роботи з науковими джерелами

Мета: навчити здобувачів правильно працювати з джерелами інформації, дотримуючись стандартів цитування та оформлення.

Завдання:

1. Ознайомитися з основними правилами пошуку та відбору наукових джерел.

2. Вивчити стандарти цитування та оформлення бібліографії.
3. Виконати практичне завдання з оформлення списку літератури за ДСТУ.

Практичне заняття 8

Тема практичного заняття: Етичний кодекс вченого як регулятор професійної поведінки

Мета: сформуванню розуміння етичних норм і правил, що регулюють діяльність науковця.

Завдання:

1. Ознайомитися з основними положеннями етичного кодексу вченого.
2. Проаналізувати приклади етичних дилем у науковій діяльності.
3. Обговорити значення етичного кодексу для розвитку науки та суспільства.

6. Теми лабораторних занять (відсутні)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	-	
2	-	
...	-	

7. Самостійна робота

Самостійна робота 1

Місце філософії науки у структурі філософського знання

Мета: сформуванню розуміння ролі філософії науки у системі філософських дисциплін.

Завдання:

1. Визначити взаємозв'язок філософії науки з іншими галузями філософії.
2. Проаналізувати функції філософії науки у сучасному науковому процесі.
3. Обговорити значення філософії науки для розвитку методології досліджень.

Самостійна робота 2

Метафізика та онтологія як зародження наукового способу пізнання

Мета: ознайомити здобувачів із метафізичними та онтологічними витоками наукового мислення.

Завдання:

1. Визначити основні положення метафізики та онтології.
2. Розглянути їхній вплив на формування наукового способу пізнання.

3. Проаналізувати приклади переходу від метафізичних уявлень до наукових концепцій.

Самостійна робота 3

Проблема пізнання в філософії та основні концепції істини

Мета: сформувати уявлення про різні концепції істини та їх значення для науки.

Завдання:

1. Охарактеризувати основні концепції істини (кореспондентна, когерентна, прагматична).
2. Розглянути проблему пізнання у філософії.
3. Застосувати концепції істини до аналізу конкретних наукових тверджень.

Самостійна робота 4

Вплив науки на буття людини

Мета: дослідити вплив науки на формування світогляду та життєдіяльності людини.

Завдання:

1. Визначити позитивні та негативні наслідки розвитку науки для людини.
2. Проаналізувати приклади трансформації способу життя під впливом науки.
3. Обговорити гуманістичні аспекти наукового прогресу.

Самостійна робота 5

Наука як соціокультурний феномен

Мета: сформувати розуміння науки як складової культури та соціального інституту.

Завдання:

1. Визначити соціальні функції науки.
2. Розглянути взаємозв'язок науки та культури.
3. Проаналізувати приклади впливу науки на соціальні процеси.

Самостійна робота 6

Історія наукового пізнання

Мета: ознайомити здобувачів із основними етапами розвитку наукового пізнання.

Завдання:

1. Визначити ключові етапи історії науки.
2. Розглянути зміну наукових парадигм у різні історичні періоди.
3. Проаналізувати приклади наукових революцій.

Самостійна робота 7

Філософія техніки та НТП

Мета: сформуванати розуміння філософських аспектів техніки та науково-технічного прогресу.

Завдання:

1. Визначити основні проблеми філософії техніки.
2. Розглянути вплив НТП на суспільство та культуру.
3. Обговорити етичні аспекти розвитку техніки.

Самостійна робота 8

Філософське бачення перспектив людства

Мета: ознайомити здобувачів із філософськими концепціями майбутнього розвитку людства.

Завдання:

1. Розглянути основні сценарії розвитку цивілізації у філософії.
2. Проаналізувати вплив науки та технологій на перспективи людства.
3. Обговорити гуманістичні та етичні виклики майбутнього.

8. Індивідуальні заняття

Індивідуальне навчально-дослідне завдання передбачає: систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань із дисципліни і застосування їх при вирішенні конкретних виробничих завдань; розвиток навичок самостійної роботи з літературними джерелами.

Виконане ІНДЗ студент надає наприкінці семестру, але не пізніше терміну проведення підсумкового модульного контролю. Оцінка за виконання ІНДЗ враховується при виставленні загальної оцінки з дисципліни. Обсяг ІНДЗ : 15-20 сторінок. Структура ІНДЗ: вступ, теоретична частина, аналітична частина, висновки та пропозиції, літературні джерела, додатки.

Вимоги до оформлення ІНДЗ

ІНДЗ припускає зміст наступних елементів наукового дослідження: практична значущість; комплексний і системний підходи до вирішення поставленого завдання; використання сучасних теоретичних методологій та наукові розробки досліджень за даною темою; застосування творчого підходу й відбиття власного бачення вирішення поставленого завдання.

Темати ІНДЗ:

1. Філософія науки як методологія сучасного дослідження: аналіз ролі філософії науки у формуванні наукових програм.

2. Гуманізм у філософії науки: принципи та їхнє втілення у сучасному суспільстві.
3. Концепції істини у філософії науки: порівняльний аналіз кореспондентної, когерентної та прагматичної теорій.
4. Наука як соціокультурний феномен: взаємозв'язок науки, культури та суспільних цінностей.
5. Етика наукових досліджень: проблеми академічної доброчесності та відповідальності вченого.
6. Філософія техніки та науково-технічний прогрес: етичні та соціальні виклики.
7. Антропологічна проблематика у сучасній філософії науки: образ людини в умовах технологічних змін.
8. Історія наукових революцій: аналіз концепцій Т. Куна та І. Лакатоса.
9. Філософське бачення перспектив людства: сценарії розвитку цивілізації у контексті науки й технологій.
10. Місце філософії науки у структурі філософського знання: взаємозв'язок із метафізикою, онтологією та епістемологією

10. Методи навчання

В системі вивчення дисципліни використовується комплекс методів навчання:

Лекційні заняття

- Використовуються для систематичного викладу ключових концепцій, історії та методології науки.

Семінари та дискусії

- Дають можливість студентам обговорювати проблемні питання, аналізувати тексти та формувати власну позицію.

Аналіз першоджерел

- Робота з текстами класиків філософії науки для розвитку навичок інтерпретації та критичного аналізу.

Проблемно-орієнтоване навчання

- Розгляд конкретних наукових дилем чи кейсів (наприклад, питання істини, наукових революцій, етики досліджень).

Самостійна робота

- Виконання індивідуальних науково-дослідних завдань (ІНДЗ), написання есе, рефератів, аналітичних оглядів.

Презентації та проєктна діяльність

- Студенти готують доповіді, презентації або міні-проєкти, що інтегрують філософські та методологічні аспекти науки.

Інтерактивні методи

- Дебати, рольові ігри, моделювання наукових дискусій для розвитку аргументаційних навичок.

Електронні ресурси та онлайн-платформи

- Використання цифрових бібліотек, курсів, форумів для самостійного та колективного навчання.

11. Перелік питань для підсумкового контролю знань

Загальні питання

1. Предмет і об'єкт філософії науки.
2. Місце філософії науки у структурі філософського знання.
3. Основні функції філософії науки.
4. Взаємозв'язок філософії науки з метафізикою та онтологією.
5. Проблема пізнання у філософії та її значення для науки.

Концепції істини та пізнання

1. Основні концепції істини: кореспондентна, когерентна, прагматична.
2. Проблема критеріїв науковості та демаркації науки від ненаукового знання.
3. Роль критичного мислення у науковому процесі.
4. Проблема обґрунтування знання у філософії науки.
5. Внесок логіки та методології у розвиток науки.

Історія та розвиток науки

1. Основні етапи історії наукового пізнання.
2. Концепція наукових революцій Т. Куна.
3. Методологічні програми І. Лакатоса.
4. Критичний раціоналізм К. Поппера.
5. Ідеї П. Фейєрабенда та їхній вплив на сучасну науку.

Наука і суспільство

1. Наука як соціокультурний феномен.
2. Вплив науки на буття людини.
3. Взаємозв'язок науки та культури.
4. Гуманістичні аспекти наукового прогресу.
5. Антропологічна проблематика у сучасній філософії науки.

Техніка та перспективи розвитку

1. Філософія техніки: основні проблеми та напрями.
2. Вплив науково-технічного прогресу на суспільство.
3. Етичні аспекти розвитку техніки.
4. Філософське бачення перспектив людства.
5. Сценарії розвитку цивілізації у контексті науки й технологій.

Академічна культура та етика

1. Академічна культура як основа наукової діяльності.
2. Поняття академічної доброчесності.
3. Етика наукових досліджень: принципи та порушення.
4. Плагіат та авторське право у науковій діяльності.
5. Етичний кодекс вченого та його значення для розвитку науки й суспільств

12. Завдання для контрольних робіт (відсутні)

13. Методи контролю

Поточний контроль:

- **Усне опитування** на практичних заняттях (перевірка засвоєння ключових понять і категорій).
- **Тестові завдання** (закриті та відкриті питання для швидкої перевірки знань).
- **Аналіз першоджерел** (оцінка здатності інтерпретувати тексти класиків філософії науки).
- **Есе та реферати** (перевірка уміння формулювати власну позицію та аргументувати її).
- **Презентації та доповіді** (оцінка навичок комунікації та структурування матеріалу).

Проміжний контроль за опануванням дисципліни здійснюється за спеціально розробленими завданнями теоретичного та практичного характеру, які оцінюються за 100-бальною системою по кожному з модулів.

Підсумковий контроль – екзамен у формі усних відповідей на теоретичні питання. Результати екзамену студентів денної форми навчання оцінюються в діапазоні від 0 до 20 балів, заочної – від 20 до 40 балів.

14. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота											Ек- за- мет	Су- ма	
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2					Модульний контроль			
T1	T2	T3			T4	T5	T6	T7		мо- дуль №1	мо- дуль №2	20	100
13	13	14			10	10	10	10		40	40		

T1, T2 ... T7 - теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

15. Методичне забезпечення

1. Філософія науки : метод. вказівки до самостійного вивчення дисципліни для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти денної та заочної форми здобуття освіти зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) / Державний біотехнологічний університет; авт.-уклад. Д. Л. Кобелева. – Харків : [б. в.], 2026. – 11 с.
2. Данильян О. Г., Дзьобань, О. П., Максимов, С. І. Філософія: навчально-методичний посібник для аспірантів. – Харків: Право, 2018. – 312 с. – ISBN 978-966-937-315-1.
3. Гринів О. І. Філософія: курс лекцій для аспірантів. – Львів: Тріада плюс, 2016. – 364 с. – ISBN 978-966-486-194-3.
4. Петрушенко В. Л. Філософія і методологія науки. Навч. посібн. [Текст] / В. Л. Петрушенко. – Львів : Вид-во Львівськ. політехніки, 2016.
5. Стежко З. В. Філософія науки: навчальний посібник. – Кропивницький: Центральноукраїнський національний технічний університет, 2020. – 93 с.
6. Шкіцька І. Ю. Основи академічної доброчесності. Практикум [Текст] : навч.-метод. посіб. / І. Ю. Шкіцька. - Тернопіль : ТНЕУ, 2018. - 64 с.

16. Рекомендована література

Основна література:

1. Галіченко М. В., Поліщук, І. Є. Хрестоматія з історії та філософії науки: навчальний посібник. – Херсон: Херсонський державний університет, 2018. – 158 с.

2. Лозовий В. О. Філософія. Логіка. Етика. Естетика [Текст] : підруч. / В.О. Лозовий, С. М. Пазиніч, О. С. Пономарьов. – Х. : Право, 2009. – 574 с.
3. Мельник В.П. Філософія. Наука. Техніка: Методолого-світоглядний аналіз [Текст] / В.П. Мельник. – Львів : Видавн. центр ЛНУ ім.І.Франка, 2010.
4. Сидоренко, О. П., Корлюк, С. С., Коваленко, О. А., Розова, Т. В. та ін. Філософія науки: підручник / за ред. О. П. Сидоренка. – Одеса: Одеський державний аграрний університет, 2020. – 412 с.
5. Етичний кодекс ученого України. URL: <https://www.znu.edu.ua/etychnyj-kodex-uchenogo-Ukrajinu.pdf>

Додаткова література:

1. Петрушенко В. Л. Епістемологія як філософська теорія знання [Текст] / В.Л. Петрушенко. – Львів : Вид-во держ. ун-ту «Львів. Політехніка», 2000.

17. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>
3. Бібліотека ДБТУ. URL: <https://library.khntusg.com.ua/>

18. Зміни і доповнення

(до методичного забезпечення та рекомендованої літератури)

Що вилучається з робочої програми	Що вводиться в робочу програму	Дата розгляду кафедурою